

**Воронешки државен универзитет
Русија**

**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
Македонија**

**Воронежский государственный университет
Россия**

**Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија**

**Voronezh State University
Russia**

**Goce Delcev University in Stip,
Macedonia**

**Четвертая международная научная
конференция**

**Четврта меѓународна научна
конференција**

Fourth International Scientific Conference

ФИЛКО

FILKO

**ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION**

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS**

23-25 мај 2019 / 23-25 мая 2019 / 23-25 May 2019

Воронеж

Воронеж

Voronezh

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821(062)

811(062)

316.7(062)

37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2019 ; Воронеж)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Четврта меѓународна научна конференција, 23-25 мај 2019, Воронеж = Филологија, култура и образование : сборник статей / Четвертая международная научная конференция, 23-25 мая 2019, Воронеж = Philology, culture and education : conference proceedings / Fourth international scientific conference, 23-25 May 2019, Voronezh. - Штип : Универзитет "Гоце Делчев" = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2019

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 368 стр. , табели. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 31.12.2019. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-698-1

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)

Образование - Собири

COBISS.MK-ID 111947786

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД

Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ

Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД

Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ

Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД

Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ

Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)

Даниела Коцева (Македонија)

Драгана Кузмановска (Македонија)

Ева Ѓорѓиевска (Македонија)

Марија Кусевска (Македонија)

Силвана Симоска (Македонија)

Татјана Стојановска Иванова (Македонија)

Лариса В. Рибачева (Русија)

Софија Заболотнаја (Русија)

Татјана А. Тернова (Русија)

Татјана Атанасоска (Австрија)

Олег Н. Фенчук (Белорусија)

Јулиа Дончева (Бугарија)

Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)

Душко Певуља (Босна и Херцеговина)

Волф Ошлис (Германија)

Волфганг Моч (Германија)

Габриела Б. Клајн (Италија)

Михал Ванке (Полска)

Мајкл Рокланд (САД)

Даниела Костадиновиќ (Србија)

Селена Станковиќ (Србија)

Тамара Валчиќ-Булиќ (Србија)

Ахмед Ѓуншен (Турција)

Нецати Демир (Турција)

Шерифе Сехер Ерол Чал'шкан (Турција)

Карин Руке-Бруген (Франција)

Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Марјана Розенфелд (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД

Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ

Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД

Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ

Виолета Димова, Филологический факультет при УГД

Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ

Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)

Даниела Коцева (Македония)

Драгана Кузмановска (Македония)

Ева Гёргиевска (Македония)

Мария Кусевска (Македония)

Силвана Симоска (Македония)

Татьяна Стояновска-Иванова (Македония)

Лариса В. Рыбачева (Россия)

Софья Заболотная (Россия)

Татьяна А. Тернова (Россия)

Татьяна Атанасоска (Австрия)

Олег Н. Фенчук (Беларусь)

Юлиа Дончева (Болгария)

Биляна Марич (Босния и Херцеговина)

Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Вольф Ошлис (Германия)

Волфганг Моч (Германия)

Габриелла Б. Клейн (Италия)

Ева Бартос (Польша)

Михал Ванке (Польша)

Майкл Рокланд (США)

Даниела Костадинович (Сербия)

Селена Станкович (Сербия)

Тамара Валчич-Булич (Сербия)

Ахмед Гюншен (Турция)

Неджати Демир (Турция)

Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)

Карин Рукэ-Брутэн (Франция)

Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Ирина Аржанова

Марица Тасевска

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)

Марьяна Розенфельд (русский язык)

Бильяна Иванова (английский язык)

Снежана Кирова (английский язык)

Татьяна Уланска (английский язык)

Техническое редактирование

Ирина Аржанова

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Университет им. Гоце Делчева – Штип

Филологический факультет

ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет

Филологический факультет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Э-почта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD

Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU

Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD

Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU

Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD

Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU

Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)

Dragana Kuzmanovska (Macedonia)

Eva Gjorgjievska (Macedonia)

Marija Kusevska (Macedonia)

Silvana Simoska (Macedonia)

Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)

Violeta Dimova (Macedonia)

Larisa V. Rybatcheva (Russia)

Sofya Zabolotnaya (Russia)

Tatyana A. Ternova (Russia)

Tatjana Atanasoska (Austria)

Oleg N. Fenchuk (Belarus)

Yulia Doncheva (Bulgaria)

Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)

Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Wolf Ochlies (Germany)

Wolfgang Motch (Germany)

Gabriella B. Klein (Italy)

Ewa Bartos (Poland)

Michal Wanke (Poland)

Danijela Kostadinovic (Serbia)

Selena Stankovic (Serbia)

Tamara Valchic-Bulic (Serbia)

Ahmed Gunshen (Turkey)

Necati Demir (Turkey)

Şerife Seher Erol Çalışkan

Karine Rouquet-Brutin (France)

That Thanh-Vân Ton (France)

Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Irina Arzhanova

Marica Tasevska

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Irina Arzhanova

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Боровикова Яна – ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ЛИЦ ТРЕТЬЕГО ВОЗРАСТА.....	4
2. Бубнов Александр – ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СТУДЕНЧЕСКИХ И КУРСАНТСКИХ ГРУПП В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗЕ.....	12
3. Bunčić Suzana R. – KAPOR`S <i>CONFESSIONS</i> BETWEEN METAFICTION, FICTION AND AUTOBIOGRAPHY.....	17
4. Бутусова Наталия – ОБ АКТИВНЫХ МЕТОДАХ ИЗУЧЕНИЯ ПРАВА В ВУЗЕ.....	24
5. Витанова Рингачева Ана – РЕЛИКТИ НА ШАМАНИЗМОТ КАКО НИШКА НА ПОВРЗУВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКАТА И РУСКАТА ТРАДИЦИЈА.....	35
6. Власова Надежда – ЛЕКСИЧЕСКИЕ ИГРОВЫЕ УПРАЖНЕНИЯ НА ДОВУЗОВСКОМ ЭТАПЕ ИЗУЧЕНИЯ РКИ.....	42
7. Гайдар Карина – ВУЗЫ НА ПОРОГЕ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ: КАК СОВМЕСТИТЬ ПЛОХО СОВМЕЩАЕМОЕ, ИЛИ НУЖНЫ ЛИ ОКСЮМОРОНЫ ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ?	49
8. Гладышева Светлана – ЖУРНАЛЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ В СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ РУССКОГО ЗАРУБЕЖЬЯ (1920-1940-Е ГГ.)	56
9. Голицына Т.Н., Заварзина В.А. – ЖАРГОННАЯ ЛЕКСИКА В РОССИЙСКОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ДИСКУРСЕ НОВЕЙШЕГО ПЕРИОДА.....	62
10. Грачева Жанна – ТЕМПОРАЛЬНОЕ МАРКЕМНОЕ ПРОСТРАНСТВО В РОМАНЕ В. НАБОКОВА «МАШЕНЬКА»	66
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА <i>ИМЕНКИТЕ</i> ВО VI И ВО VII ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО.....	76
12. Грујовска-Миланова Сашка – КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА НА УПОТРЕБАТА НА МОДАЛНИТЕ ГЛАГОЛИ КАКО МАРКЕРИ ЗА ЕВИДЕНЦИЈАЛНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК.....	83
13. Ѓорѓиева Димова Марија – ИНТЕРДИСКУРСИВНИОТ ТАНЦ МЕЃУ РОМАНОТ И ИСТОРИЈАТА.....	89
14. Данькова Т.Н. – ЯЗЫКОВОЕ ВОПЛОЩЕНИЕ ЛЮБВИ К РОДИНЕ В ТВОРЧЕСТВЕ Н.М. РУБЦОВА.....	96
15. Денкова Јованка – МАКЕДОНСКО-РУСКА КНИЖЕВНА ПАРАЛЕЛА (ВАНЧО НИКОЛЕСКИ–САМУИЛ МАРШАК.....	103
16. Жаров Сергей - СВОБОДА КАК ПРОБЛЕМА ОБУЧЕНИЯ В КУЛЬТУРАХ ВОСТОКА И ЗАПАД.....	110
17. Žigić Vesna, Stekić Dunja, Martać Valentina – DIFFICULTIES THAT PEOPLE WITH VISUAL IMPAIRMENT HAVE IN ACCESSIBILITY TO WEB INFORMATION BY USING THE AUDITORY ACCESS.....	112
18. Зыкова Наталья, Мазкина Ольга – ФОРМИРОВАНИЕ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПОРТИВНЫХ ТРЕНЕРОВ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ НОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ.....	122

19. Ивановска Билјана – ГОВОРНИОТ ЧИН „ОДБИВАЊЕ“ И НЕГОВА РЕАЛИЗАЦИЈА КАЈ МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	127
20. Караниколова-Чочоровска Луси – СУПТИЛНИТЕ ПРОТИВРЕЧНОСТИ ВО ЛИРИКАТА НА ПЕТАР ПЕРАДОВИЌ.....	135
21. Кашкина Марина – РАЗВИТИЕ АНАЛИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ ИСТОРИИ.....	141
22. Кибальниченко Сергей – ПРОБЛЕМА ДИАЛОГИЗМА В ТВОРЧЕСТВЕ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО И ВЯЧ. ИВАНОВА	145
23. Kyrchanoff Maksym W. – HERITAGE OF NIKOLAI LESKOV AND CULTURAL INFLUENCES IN CONTEXTS OF RUSSIAN-AMERICAN LITERARY PARALLELS.....	151
24. Кислова Дарња – СРАВНЕНИЕ КАК СРЕДСТВО ВЫРАЖЕНИЯ СПЕЦИФИКИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО МИРОВОСПРИЯТИЯ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ НАТАЛЬИ О’ШЕЙ)	160
25. Комаровская Елена, Жиркова Галина – КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГОВ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА.....	166
26. Кортунова Лилия – ТЕХНОЛОГИЯ «ДЕБАТЫ» КАК ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ТИП ОБУЧЕНИЯ И СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ	177
27. Koteva-Mojsovska Tatjana, Shehu Florina – THE INITIAL EDUCATION OF TEACHER AND ITS CONNECTION TO PRACTICE IN THE “SOCIETY OF KNOWLEDGE”.....	181
28. Коцева Весна – ЕКСПЛИЦИТНИТЕ ОБЈАСНУВАЊА КАКО НЕОПХОДНА ИЛИ НЕПОТРЕБНА КОМПОНЕНТА ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	187
29. Koseva Daniela, Mirascieva Snezana – EDUCATION - NEED OF CULTURE.....	195
30. Кузмановска Драгана, Кирова Снежана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ КАКО ВАЖНА АЛКА ВО ПРОЦЕСОТ НА УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК.....	199
31. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – МАКЕДОНСКО-ГЕРМАНСКИ ПОСЛОВИЧНИ ПАРАЛЕЛИ СО АНИМАЛИЗМИ.....	204
32. Леонтиќ Марија – ЗБОРОВНИ ГРУПИ СО ПРИСВОЕН СУФИКС ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	210
33. Лесневская Димитрина – БОЛГАРСКАЯ СЛАВИСТИКА – СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	216
34. Лумпова Лидия – ЯВЛЕНИЕ ДИАЛОГИЧНОСТИ В РОМАНЕ-ЭПОПЕЕ Л.Н. ТОЛСТОГО «ВОЙНА И МИР».....	222
35. Мартиновска Виолета – МАКЕДОНСКО-РУСКИ КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ...	229
36. Milanović Nina S. – SYNTAX-STYLISTIC FEATURES OF COMPARATIVE STRUCTURES IN THE NOVEL <i>WE, DELETED</i> BY S. VLADUŠIĆ.....	234
37. Младеноски Ранко – ОКСИМОРОНОТ ВО „НЕЖНОТО СРЦЕ НА ВАРВАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ.....	240

38. Негриевска Надица - ЗНАЧЕЊЕТО НА ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРОСТИ ПРЕДЛОЗИ FRA и TRA И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	248
39. Недосейкин Михаил – КУЛЬТУРНАЯ ПАМЯТЬ И МОТИВ «ОБРЕТЕНИЯ СЕБЯ» В РОМАНЕ М. ОНДАТЖЕ «АНГЛИЙСКИЙ ПАЦИЕНТ».....	256
40. Недялкова Наталия Дмитриевна – СОВРЕМЕННАЯ МАКЕДОНСКАЯ ПОЭЗИЯ – ОТ СИМВОЛИЗМА ДО МАГИЧЕСКОГО СВЕРХРЕАЛИЗМА.....	262
41. Ниами Емил, Голаков Костадин - СУПСТАНТИВИРАНИТЕ ПРИДАВКИ И ПРИЛОШКИ ОПРЕДЕЛБИ ВО РУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК...	269
42. Никифоров Игорь – ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ КОНСТРУКТИВНОГО РАЗРЕШЕНИЯ МЕЖЛИЧНОСТНЫХ КОНФЛИКТОВ В ВОИНСКИХ КОЛЛЕКТИВАХ	274
43. Пляскова Елена – НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА НЕМЕЦКИХ КОМПАРАТИВНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ.....	279
44. Позднякова О.В. – СОВРЕМЕННЫЙ РЕБЕНОК И ДЕТСКАЯ КНИГА. НОВЫЕ ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ.....	286
45. Попов Сергей – ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЛЕКСИКИ РАЗЛИЧНЫХ ЯЗЫКОВЫХ ГРУПП В ТОПОНИМИИ ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	292
46. Пороткова Наталья, Соловьева Ирина – ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ СТУДЕНТОВ – ПСИХОЛОГОВ.....	297
47. Прасолов Михаил – ОНТОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ЯЗЫКА И НЕУСТРАНИМОСТЬ АВТОРА: ЗАМЕЧАНИЯ К ФИЛОСОФИИ ИМЕНИ С.Н. БУЛГАКОВА	301
48. Ристова Цветанка – АНАЛИЗА НА ПРЕДНОСТИТЕ И МОЖНОСТИТЕ ОД УЧЕЊЕТО НА ДАЛЕЧИНА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО НА ТУРИЗМОТ И ХОТЕЛИЕРСТВОТО.....	308
49. Романова Светлана – ЖАНРОВОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ТВОРЧЕСТВА РУССКОЯЗЫЧНОГО АВТОРА БЕЛАРУСИ ЭДУАРДА СКОБЕЛЕВА (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА «БЕГЛЕЦ»)	315
50. Сверчков Дмитрий – СОСТАВЛЯЮЩИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАЕКТОРИИ КУРСАНТА И ИХ КОМПОНЕНТЫ.....	322
51. Shehu Florina, Koteva Mojsovska Tatjana – TEACHERS' INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCIES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION....	328
52. Сидоров Владимир, Харьков Иван – ЦЕННОСТИ В КОНТЕКСТЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ ИНДИВИДОВ КАК НРАВСТВЕННЫЕ И ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ИМПЕРАТИВЫ, ВЫРАБОТАННЫЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ.....	336
53. Сидорова Е.В., Швецова О.А. – ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В ШКОЛЕ И ВУЗЕ (К ВОПРОСУ О ПРОБЛЕМАХ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ	341
54. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ВОПРОСУ ОБ ЭВТАНАЗИЙНОЙ ПАРАДИГМЕ СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЫ И ТЕНДЕНЦИЯХ ЕЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ.....	346
55. Соколова Марија – ЈАДРОТО НА ЈАЗИЧНОТО СОЗНАНИЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	355

56. Тасевска Марица, Хаџи-Николова Адријана – УСВОЈУВАЊЕ НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК.....	360
57. Тодорова Марија – НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА.....	373
58. Токарева Наталџа Владимировна – КАТЕГОРИЈА МЕЧТЫ В ПОЕЗИИ Д.В. ВЕНЕВИТИНОВА.....	377
59. Тужикова В.И. – ОСОБЕННОСТИ ЭТНОСТЕРЕОТИПОВ РУССКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	382
60. Фиљушкина Светлана, Борискина Жанна – АВТОР В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОМ ПРОИЗВЕДЕНИИ (НА МАТЕРИАЛЕ КНИГИ Г. ГРИНА «GETTING TO KNOW THE GENERAL. THE STORY OF AN INVOLVEMENT», 1984.).....	390
61. Хаџи-Николова Адријана, Тасевска Марица – СТРАТЕГИИ ЗА УЧЕЊЕ СПОРЕД ОКСФОРД.....	394
62. Христова С.Н. – ФОРМЫ ОБРАЩЕНИЯ Ты / Вы И You В ЭТИКЕТНОЙ РЕЧИ РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ АРИСТОКРАТОВ XIX ВЕКА В АСПЕКТЕ СОЦИОЛИНГВИСТИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ РУССКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ)	403
63. Цацков Оливер – ДУШАН БУДИМИРОВИЌ И СЕРГЕЈ МИХАЈЛОВ ОСНОВОПОЛОЖНИЦИ НА ТЕАТАРСКИОТ И МУЗИЧКИОТ ЖИВОТ ВО ШТИП ПОМЕЃУ ДВЕТЕ СВЕТСКИ ВОЛНИ.....	413
64. Чарыкова Ольга – ИМПЛИЦИТНЫЕ КАТЕГОРИИ В СИСТЕМЕ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	420
65. Шутаров Васко – МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ И НОВИТЕ ОБРАЗОВНО-КУЛТУРНИ ПРЕДИЗВИЦИ.....	425

ОКСИМОРОНОТ ВО „НЕЖНОТО СРЦЕ НА ВАРВАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ

Ранко Младеноски

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Филолошки факултет

Апстракт: Трудот претставува книжевно-теориска интерпретација на оксиморонските поетски структури во збирката „Нежното срце на варварот“ од македонскиот автор Венко Андоновски. Целта на ова истражување е да се провери (да се потврди или да се отфрли) работната хипотеза дека стиховите во оваа поетска збирка од Андоновски се доминантно оксиморонски со оглед на оксиморонскиот карактер на насловот на стихозбирката. Во таа смисла, ќе се истражува и присуството на уште неколку стилски фигури кои според својата структура гравитираат кон оксиморонот како семантичка метабола: парадокс, тавтологија, плеоназам и иронија. При интерпретацијата ќе се оперира со општите научно-истражувачки методи како што се анализа, синтеза, индукција, дедукција и компаративниот метод со чија помош ќе се дојде до заклучокот во кој се афирмира поставената работна хипотеза за доминацијата на оксиморонот во поетската збирка „Нежното срце на варварот“ од Андоновски.

Клучни зборови: поезија, македонска книжевност, метаболи, парадокс, плеоназам.

1. Вовед

Остроумната лудост, како што се толкува буквалното значење на терминот *оксиморон* (*oksýs* = *остар*, *mōros* = *луд*), е стилска фигура во која се соочуваме со минимална редукција на отстапката од лингвистичкиот закон за семантичка пертиненција на составните делови на кој било израз. Токму од таа минимализирана (редуцирана) редукција на отстапувањето од овој лингвистички закон произлегува општиот впечаток на реципиентите за контрадикторниот карактер на оксиморонот маркиран речиси кај сите истражувачи на ваквиот сликовит книжевен израз. Така, според Крешимир Багиќ, оксиморонот претставува: „Синтаксичко поврзување на значенски спротивни поими – *зборлива тишина*, *горчлив шеќер*, *жив мртвовец*, *јавна тајна*. Оксиморонскиот спој изненадува, шокира и бара толкување. Доколку неговите составни делови се интерпретираат буквално, тогаш тој е бесмислен. Наместо дисонантност, новата реалност се појавува дури тогаш кога на буквалното значење од првиот составен дел ќе му се придружи фигуративното значење на вториот составен дел, односно кога ќе се искомбинираат денотацијата и конотацијата. Во изразот *зборлива тишина* именката *тишина* буквално ја опишува состојбата меѓу соговорниците, додека придавката *зборлива* ја карактеризира, сугерирајќи ја напнатоста и заемното воздржување од натамошен говор“. (Багиќ, 2012, стр. 209). Слично појаснување за оксиморонот читаме и во *Речникот на книжевни термини* каде што се наведуваат сличностите меѓу оксиморонот и парадоксот, но се нагласува и тоа дека „синестезијата е форма на психолошки оксиморон“. (Речник književnih termina, 1991). Миливој Солар, пак, го сфаќа оксиморонот како посебен вид на антитеза или парадокс, поткрепувајќи се со примерите *мудра лудост*, *зборлива тишина*, како и со поговорката „празната торба е потешка од полната“. (Solar, 2005, стр. 87). Според неореторичарите (Група μ) „оксиморонот резултира како

контрадикторност меѓу два соседни збора, генерално една именка и една придавка: опскурна јасностија, црна блескавост...“ (цитирано според: Николовска, 1999, стр. 133). Меѓутоа, „оксиморонот може да биде структуриран и со синтагма составена од прилог и глагол“ (Младеноски, 2014, стр. 65) како, на пример, синтагмата „боли слатко“ во поезијата на Петар Т. Бошковски. (Бошковски, 1980, стр. 28). Врз основа на сето тоа, може да се каже дека оксиморонот е стилска фигура во која духовито се соединуваат два привидно противречни поими, односно во која се поврзуваат две или повеќе единици со спротивно или со очигледно различно значење.

Кај истражувачите, како што може да се види и од погоре наведените цитати, е забележлива и тенденцијата оксиморонот да се поврзува со неколку други стилски фигури, според нивните суштински особености, како што се парадоксот, антитезата, синестезијата, тавтологијата, плеоназмот и слично, а несомнено е и тоа дека оксиморонот има метафоричен карактер. За нашата тема ќе биде значајно да се погледне и прашањето во колкава мера се оперира и со овие стилски фигури во поетската збирка на Андоновски имајќи ја предвид нивната сличност со оксиморонот. Поради тоа, нема да биде излишна дигресија ако се презентираат накратко, во овој воведен дел, најосновните карактеристики на овие оксиморонски сродни стилски фигури.

Парадоксот претставува стилска фигура со која се искажува мисла која на прв поглед се чини противречна, бесмислена, но која е, всушност, сосема логична и која во себе носи некоја голема вистина. Имено, „со парадоксот се кажува некоја длабока вистина на духовит начин, со привидна противречност“ (Младеноски, 2014, стр. 71). Класичен пример за парадокс којшто многу често се споменува е Сократовата мисла *Сега знам дека ништо не знам*, а парадоксални се, исто така, и изразите од типот *нападот е најдобра одбрана, старо дете, враќање во иднината* и слично. *Антитезата* е стилска фигура во која се противставуваат два или повеќе зборови или изрази (синтагми и реченици) со спротивно или, пак, со забележливо различно значење: *црно – бело, горе – долу, ваму – таму, добро – зло; угоре високо, удолу длабоко; кој високо лета, ниско паѓа* и слично. *Синестезијата* е стилска фигура во која настанува мешање на сетилата, односно на сетилните перцепции. Синестезијата, всушност, е „израз во кој поимите што се поврзани со одредено сетило учествуваат во искажување на доживувањето реализирано со некое друго сетило“ (Bačić, 2012, стр. 295). Такви се, на пример, изразите *топла боја, кисела насмевка, ладен поглед, црни зборови, шепотот на очите, светли и темни тонови* итн. Станува збор, имено, за „метафорична замена на поими при што доаѓа до комбинирање на две или на повеќе сетилни области на тој начин што перцепциите на едно сетило се квалификуваат со зборови кои ги означуваат особините на перцепциите на некое друго сетило“ (Rečnik književnih termina, 1991). *Тавтологијата* е стилска фигура која подразбира повторување, натрупување на зборови со исто или со слично значење во еден стих или во една строфа од песната што значи дека „тавтологијата е стилска фигура со која преку синоними се засилува изразот. Тавтологијата, всушност, е вербална варијација на иста или на слична содржина во стихот, во строфата или, пак, во целата песна“ (Младеноски, 2014, стр. 73). *Плеоназмот* претставува стилска фигура која се состои од натрупување на зборови со различна форма, а со исто или слично значење. Плеоназмот може да биде и стилска грешка ако додадените зборови се почувствуваат како излишни за смислата на изразот или на текстот (*стара баба, сиромашен просјак, се врати назад*) и „токму во тоа негово својство може да се согледа суптилната разлика меѓу тавтологијата и плеоназмот“ (Младеноски, 2014, стр. 73).

Може да се погледне сега во колкава мера оксиморонот и другите стилски фигури што гравитираат кон него се застапени во стихозбирката „Нежното срце на варварот“ од Венко Андоновски тргнувајќи од нашата работна теза дека оксиморонскиот наслов имплицира доминација на оксиморонски стихови во оваа поетска книга.

2. Полисемијата на насловот

Почнуваме со насловот. Да покажеме зошто тврдиме дека насловот на стихозбирката е оксиморон или, попрецизно речено, метонимиски оксиморон. За таа цел ќе се земат предвид денотативно-конотативните значенски односи меѓу три лексички единици што се составен дел на насловот: придавката *нежен* и именките *срце* и *варвар*. Изолираната анализа на значењето на трите лексеми ќе не одведе во интерпретативен корсокак затоа што станува збор за една сложена оксиморонска структура составена од метонимиската денотативно-конотативна синтагма *нежно срце* и конотатот *варвар*. Имено, именката *срце* во контекстот на насловот функционира како метонимија (од видот *pars pro toto*), а врз основа на тоа фигуративниот исказ *нежно срце* можеме да го транскрибираме во колоквијалната синтагма *нежен човек* што ќе резултира со насловот „Нежниот човек којшто е варвар“. Така, веќе ја имаме оксиморонската синтагма *нежен варвар* (*нежниот варвар*) составена од денотатот *нежен* и конотатот *варвар*. Придавката *нежен* ги има следните значења: „1. Што покажува љубов, грижа; внимателен, љубезен. *Нежна мајка. Нежен поглед. Нежна насмевка.* 2. Што не е груб, фин, пријатен, чувствителен на допир. *Нежно лице. Нежна кожа. Нежно цвеќе. Нежна ткаенина.* 3. Слаб, болникав, неотпорен. *Нежен организам. Нежно здравје*“. (Толковен речник на македонскиот јазик, Том III, 2006). За именката *варвар*, пак, се наведуваат две значења при што за првото (денотативно) значење се наведува дека кај Хелените и кај Римјаните *варвар* (или *варварин*) е „име за народите и племињата што не биле од нивната етничка и културна заедница. *Во овој дел на цивилизацијата народите се делеа на византијци и варвари.* 2. Некултурен, суров човек, дивјак. *Одбраната попушти и варварите навлегоа во градот... Секогаш настапуваше грубо, варварски и не мислеше за другите*“. (Толковен речник на македонскиот јазик, Том I, 2003). Јасно е дека синтагмата *нежен варвар* се состои од денотативното значење на придавката *нежен* (што покажува љубов, грижа; внимателен, љубезен) и од конотативното значење на именката *варвар* (некултурен, суров човек, дивјак) или „необразован, груб, суров човек, дивјак“. (Ширилова, 2006). Очигледен е веќе оксиморонскиот карактер на синтагмата *нежен варвар* што може да се илустрира и со трансформациите „нежен грубијан“ или „питом дивјак“ во кои, секако, имаме духовито соединување на два привидно противречни поими.

Од друга страна, треба да се земе предвид и етимологијата на именката *варвар* затоа што таа ги детерминира и лирскиот субјектност стихозбирката – „јас варварот со нежно срце“ (Андоновски, 1986, стр. 22) – и лирскиот објектност во еден циклус од збирката. (Андоновски, 1986, стр. 17-46). Потврда за ономотопејската етимологија на именката *варвар* наоѓаме кај Крешимир Багиќ кој појаснува дека Хелените „со редуплицираната интерјекција *бар-бар* го подражавале говорот на странците. Од тој израз подоцна е изведена именката *варвар* (*βάρβαρος*), личното име *Варвара* и лингвистичкиот поим *варваризам* (збор од странско потекло)“. (Багиќ, 2012, стр. 212). Зборот *варвар*, всушност, постои уште од санскритскиот јазик во кој множинската форма *barbarāh* буквално значи *оние што пелтечат*, односно оние што зборуваат неразбирливо, а се однесува на народите што не им припаѓаат на Индијците. И личното име *Варвара* го има идентичното значење: „туѓа, туѓинка“. (Šimundić, 1988, стр. 352).

Сето ова значи дека пред нас е поетска збирка со семантички обременет наслов чии експликации и импликации нè водат сега веќе до две основни работни хипотези пред да се навлезе во анализата и интерпретацијата на песните од книгата: а) во стиховите доминираат оксиморонот и оние стилски фигури што гравитираат кон него (парадокс, антитеза, тавтологија, плеоназам, синестезија и слично); б) во песните од збирката доминантна е тенденцијата да се зборува (да „се пее“) „варварски“ т.е. неразбирливо (нејасно), односно поетската збирка има тенденција за асемантизација на стиховите што, пак, е една од спецификите на модерната (модернистичката) поезија.

3. Оксиморонот и асемантизмот во збирката

„Нежното срце на варварот“ се состои од четири циклуси од кои три содржат песни, а еден циклус (четвртиот, односно последниот) е структуриран од кратки прозни текстови дефинирани во книжевната теорија како кратка лирска проза. Освен во насловот, безмалку во сите текстови од збирката (и во песните и во кратките лирско-прозни записи) може да се забележи присуството на оксиморонски фигуративни изрази. Ќе наведеме неколку показателни примери како потврда за ваквата констатација. Во песната „Болка“ од првиот циклус ги читаме следните стихови: „Говореше тивко една ноќ/ коцјето Може да се Свитка/ погодувајќи го срцето дете/ Слушаш ли/ се Бранува моето море/ од романтични отрови/ ...“. (Андоновски, 1986, стр. 14). Ја изделуваме синтагмата „романтични отрови“ од шестиот стих на песната. Станува збор за успешна оксиморонска конструкција којашто претставува фигуративна импликација за љубовна болка. Ако се погледнат во контекст петтиот и шестиот стих од песната („се Бранува моето море/ од романтични отрови“) ќе се забележи дека имаме метафорично засилување на оксиморонот со фигуративното (сликовитото) значење „бура од љубовни болки“, а тоа, пак, од друга страна кореспондира со насловот на песната. Парафраза на оксиморонскиот наслов на поетската збирка среќаваме во песната „зошто ја измислив варвара“: „јас варварот со нежно срце/ Согледувам сè/ Господарам со сè...“. (Андоновски, 1986, стр. 22). Веќе го објаснивме оксиморонот „нежен варвар“. Сложен и мултиплициран оксиморон има и во седмата строфа од песната со наслов „неколку совети од варвара“ што може да се сублимира во импровизираната синтагма *говор на молкот*: „Молчете секогаш./ и кога Давате крв/ и кога Спиете/ и кога Зборувате./ зборувањето со затворена уста/ Е најреволуционерната работа/ покрај неодминливата хемија“. (Андоновски, 1986, стр. 40). Регистрираме во оваа строфа од седум стихови неколку оксиморонски состави: „Молчете... и кога Зборувате“, „зборување(то) со затворена уста“, „зборувањето со затворена уста е најреволуционерната работа“ и „зборувањето со затворена уста и хемијата се најреволуционерни работи“. Насловот од третиот циклус во збирката, „Лирски истраги“ (Андоновски, 1986, стр. 47), можеме, исто така, да го третираме како оксиморонски состав, односно како соединување на два привидно противречни поими. За ваквото тврдење се потпираме врз значењето на лексемата „истрага“ што доминантно упатува на епски контекст: „истрага, *мн.* истраги *ж.* Постапка за утврдување докази за извршено кривично дело. *Истрага на местото на злосторството. Полицијата реши да отвори истрага за случајот*“. (Толковен речник на македонскиот јазик, Т II, 2005). Станува видлива на ваков начин привидната контрадикторност на синтагматскиот наслов на циклусот: лириката оперира со субјективноста и емоционалноста, а епиката со објективноста и историчноста. Како аргумент кон тврдењето дека синтагмата „лирски истраги“ има оксиморонски карактер може да се приложи и баладичниот тон на одделни стихови од песните во овој циклус па дури и во целата збирка, а како што е познато баладата е лирско-епски книжевен вид.

Оксиморонска синтагма среќаваме и во осмиот стих од песната „современ човек“: „Биди модерен човек./ веќе Можеш да Леташ/ со луксузните авиони/ на најпознатите компании./ Можеш да Носиш часовник/ со дигитронска техника/ и компјутерски да ги Контролираш/ сите службени емоции“. (Андоновски, 1986, стр. 52). Привидната оксиморонска контрадикторност во синтагмата „службени емоции“ се состои во неутрализирањето на границата меѓу две социјални области од човековиот живот – јавна сфера и приватна сфера. Овој оксиморонски состав добива дополнителен семантички полнеж и со претходниот стих („и компјутерски да ги Контролираш“) што го имплицира значењето „технолошко контролирање на емоциите“, кажано во стилот на колоквијалниот говор. И уште еден пример којшто ќе нè доведе до друга оксиморонска особеност на текстовите од збирката „Нежното срце на варварот“. Од песната со наслов „загуба“ наведуваме и анализираме два стиха: „и цела вечност ќе Купуваме билети/ за возови што одамна Стојат“. (Андоновски, 1986, стр. 63). Станува збор за оксиморон што е развиен на синтаксичко ниво, односно во два стиха во конкретниот случај. Во збирката на Андоновски што е предмет на нашата анализа може да се забележат голем број на вакви и слични синтаксички оксиморонски конструкции. И не само тоа. Екстензијата на оксиморонот во некои случаи се одвива и на ниво на цела песна, а како пример ја наведуваме песната „список на здодевни нешта?!“:

*архитектурата на бакнежот
температурата на лудилото
парламентот на небото
кашлањето на мртвите
и моето вселенско ребро
јарболот на насуканите души
во друштво на модри пеперутки
(Андоновски, 1986, стр. 12).*

Тоа значи дека можеме да зборуваме за оксиморон дури и на нивото на дискурсот, односно на глобалното ниво на текстот. Тоа е особено забележливо во четвртиот (последниот) циклус од збирката, што се состои од кратки лирски прозни текстови, и тоа на нивото на општата тема, на нивото на идејата. Насловот на циклусот е „Теорија на литературата“што е импликација за тоа дека станува збор за металитерарна лирска проза, што од своја страна веќе укажува на оксиморонскиот спој „научна уметност“ или „книжевно-уметничка наука“. Секако дека е оксиморон кога во поетска збирка ќе сретнете наслов од типот „структура на уметничкиот текст“. (Андоновски, 1986, стр. 73). Од сето кажано погоре можеме да заклучиме, во една општа смисла, дека во збирката „Нежното срце на варварот“, од аспект на формата во која тој е конструиран, оксиморонот се појавува на три формални нивоа, односно во три вида: синтагматски оксиморон, синтаксички оксиморон и дискурсен оксиморон.

Покрај ова, предметната поетска збирка изобилува и со оние стилски фигури што гравитираат кон оксиморонот, а за кои зборувавме погоре во воведниот дел. Со парадоксален израз се соочуваме уште на почетокот од книгата, односно во текстот што има функција на мото кон поетската збирка: „...колку ја Мразам оваа книга што ја Пишувам! ги Мразам и сите други книги на светот, но оваа – најмногу! еден човек Удире со глава во сид. очајот на љубовта Е на еден чекор од очајот на омразата...“. (Андоновски, 1986, стр. 5). Исказот е „ослободен“ од опасноста да биде прочитан како апсурд со припишувањето на авторството на мотото на „некое друго јас“ што ни дава доволно аргументи да го детерминираме овој исказ како парадокс. Во песната „зошто ја измислив варвара“, меѓу другото,

читаме и ваков стих: „сега Е вистина дека Нема вистини“. (Андоновски, 1986, стр. 21). Стихот недвосмислено претставува парадокс што е доведен до ниво на апорија. Некои од ваквите и слични стихови во збирката, поради нивната хибридна семантика од аспект на припадноста кон одреден вид на стилски фигури, би можеле да ги определеме како парадоксални оксиморони или како оксиморонски парадокси каков што е, на пример, стихот „веќе и мртвите Кажуваат параболѝ“ од истата песна. (Андоновски, 1986, стр. 22). Од друга страна, во збирката имаме изрази во кои парадоксот е доведен речиси до границите на апсурдот како што се, на пример, следните стихови: „кафеанските цубокси/ ги Свират плановите за развој“ (Андоновски, 1986, стр. 42); „театарската индустрија/ Произведува кокошки/ полнети со романтизам./ иднината Е во кокошките! (Андоновски, 1986, стр. 43-44); „потем човекот Станува не Вели ништо не Оди никаде не Гледа никого и не Прави ништо што значи дека *воопшто и не Станува*“ (истакнатото е наше – Р.М.) (Андоновски, 1986, стр. 67) и така натаму. Тавтологијата е, исто така, еден од доминантните сегменти на оваа поетска збирка. На пример, во насловот од вториот циклус што истовремено ја има и улогата на мото кон песните од циклусот: „како Паѓа Варвара/ така Паѓа Варвара/ Варвара Паѓа зашто Паѓа/ Така паѓа Варвара“. (Андоновски, 1986, стр. 17). Тавтологија среќаваме и во песната „задолжителни мерки против варвара“ во следните стихови: „надвор е надвор/ а надвор Е на друго место“. (Андоновски, 1986, стр. 24). Или, како пример за тавтологија можеме да наведеме стихови од песната со наслов „погребниот говор на варвара посветен на народот“: „иднината е во иднината/ а таа моментно не е тука...“. (Андоновски, 1986, стр. 44). Но, присутни се во збирката и други стилски фигури што имаат одредена сличност со оксиморонот, како што се антитеза („црна кучка Пушта бело млеко“ – Андоновски, 1986, стр. 57), плеоназам дополнет со параномазија („варваро варваросана“ – Андоновски, 1986, стр. 45), синестезија („плачот се Вселува во видот“ – Андоновски, 1986, стр. 55) и така натаму.

Доминацијата на овие стилски изразни средства во збирката „Нежното срце на варварот“ резултира со уште едно значајно својство на книгата, а тоа е забележливата тенденција за асемантизација на поетскиот исказ, односно тенденција за редуција на семантиката на стихот. Ваквиот ефект кај реципиентот се постигнува со доминантното присуство на веќе анализираните метаболи (оксиморон, парадокс, тавтологија, плеоназам, антитеза), но и со конструирање на фрагменти од песните со неповрзани стихови, со често практикување на брз премин од една кон сосема различна тема во наредните соседни стихови, со присуството на анжабманот, со полисемичноста и поливалентноста на зборовите и на синтагмите, отстапките од правописниот канон (често отсуство на интерпункција, пишување на глаголот со голема почетна буква, пишување на сопствените именки со мала почетна буква) и слично. Ќе наведеме една песна во целост за да ја илустрираме оваа маркирана особеност на поезијата во оваа збирка. Тоа е песната со наслов „отпловување“ од циклусот „Лирски истраги“:

*боемија на утки
гостинска соба и три помии
здодевна радиостаница
локални митови за триглави кралеви
слика родена за песна
ми се Донаѓа оваа возбуда
кога ништо не се Случува
воздухот ги Откопува времињата
реноар би Прскал крв во оваа соба*

*додека нокта Плови
како подвижна мртвечница
во која телата Љубат
со мртов говор
меѓу свеќи и темјанушки
прстенот во чашиата
допирот во сонот
и нешто друго нешто поинакво
бакнежот на принцот
од старите добри бајки
веќе Настанува хаос
сите соништа Се обесчестени
по репертоарите на државните кина
спињето ја Губи смислата
по дрвјата Висат нокни облеку
седативи и бетонски решетки
луѓето се Враќаат
во мајчините утроби
и Бараат одмазда (Андоновски, 1986, стр. 58-59).*

Ваквиот карактер на песните од збирката кореспондира и со насловот на збирката, односно со карактерот на лирскиот субјект што веќе го лоциравме во „варварот со нежно срце“. Да потсетиме дека етимологијата на зборот *варвар* беше – оној што зборува на туѓ јазик, односно оној што зборува нејасно, неразбирливо.

4. Заклучок

Извршената детална анализа на песните и на кратките лирски прозни записи од поетската збирка „Нежното срце на варварот“ од Венко Андоновски покажа дека може да се потврди автентичноста на двете поставени работни тези на почетокот од интерпретативниот зафат кон предметната книга. Сега веќе можеме аргументирано да заклучиме дека во оваа поетска книга се доминантни оксиморонските структури како книжевно-уметничка постапка најавена уште со самиот наслов на збирката, но и дека во неа истовремено е доминантна и творечката тенденција за асемантизација на текстот, односно за редукација на семантиката на поетскиот дискурс во збирката. Овие две суштински особини на „Нежното срце на варварот“ меѓусебно се надоврзуваат и се надополнуваат давајќи ѝ на книгата особен модернистички белег којшто е забележлив во неколку литературно-уметнички стилски формации од европската книжевна традиција: ларпурлартизмот како естетска идеја од 19 век, симболизмот од крајот на 19 век во Франција, дадаизмот од втората и третата деценија на 20 век, летризмот од 40-тите години на 20 век во Франција и слично. Притоа, не треба да се пренебрегне фактот дека оваа поетска книга на Андоновски е објавена во средината на претпоследната деценија од 20 век (1986 година) кога во македонската книжевност се сè уште доминантни модернистичките струења, а истовремено на повидок се и постмодернистичките никулци во македонската книжевно-уметничка продукција. Во таа смисла, воопшто и не треба да нè зачудува појавата и на извесни постмодернистички особини во „Нежното срце на варварот“ коишто се особено забележливи во последниот циклус од збирката во кој доминира металитерарноста, а сигнал за тоа, како што беше покажано погоре, имаме дури и во самиот наслов на циклусот – „Теорија на литературата“. Од друга страна, не

треба да се изуми и фактот дека творечката постапка на дадаизмот често беше квалификувана како предвесник на постмодернизмот во книжевноста.

Што значи доминацијата на оксиморонот и на асемантизмот во збирката? Во што се состои пораката, поентата? Ако се земе предвид тоа дека основни теми во книгата се љубовта и егзистенцијата на човекот во динамичното модерно општество, тогаш можеме да заклучиме дека ни се предочува со оваа книга една оксиморонска порака за оксиморонската суштина на љубовта како „паметна лудост“ или како „умна будалаштина“ (а таков е, по сè изгледа, и сиот човеков живот), како и тоа дека семантиката на асемантизмот (повторно оксиморон!) се состои во идејата дека љубовта е дофатлива, но и несфатлива, неразбирлива, дека не може да се дефинира, да се детерминира, да се спознае затоа што е во огромна мера чувство, а во мала или во никаква мера разум.

Библиографија

- Андоновски Венко (1986). *Нежното срце на варварот*. Скопје: Мисла.
- Бошковски Петар Т. (1980). *Бесмртна вода*. Скопје: Мисла.
- Младеноски Ранко (2014). *Теорија на поезијата*. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.
- Николовска Кристина (1999). *Метафора на припадност*. Скопје: Зојдер.
- Толковен речник на македонскиот јазик (I-VI). (2003-2014). Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Ширилова Велика (2006). *Голем лексикон на странски зборови и изрази (1-5)*. Скопје: ТОПЕР.

*

- Bagić Krešimir (2012). *Rječnik stilskih figura*. Zagreb: Školska knjiga.
- Rečnik književnih termina* (1991). Beograd: Institut za književnost i umetnost u Beogradu; Banja Luka: Romanov.
- Solar Milivoj (2005). *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
- Šimundić Mate (1988). *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.